

**YLITORNION
SEURAKUNTA**

**MELTOSJÄRVEN
HAUTAUSMAAN HOITO-
SUUNNITELMA
2025 -2034**

SISÄLLYS

1 YLEISTÄ	4
1.1 Johdanto	4
1.2 Hautausmaan hoitosuunnitelman käsitteet.....	4
1.3 Hautaus-toimen tehtävä ja tavoitteet	5
1.4 Ohjaava lainsäädäntö ja lupakäytännöt.....	6
1.5 Kirkon ympäristödiplomi	8
1.6 Hautausmaan hoitosuunnitelman hyväksyntä ja käyttöönotto.....	9
2 MELTOSJÄRVEN HAUTAUSMAIDEN ESITTELY	9
2.1 Kasvillisuus	12
2.2 Muistomerkit ja muistelupaikka	12
2.3 Tuhkahautusalue.....	13
2.4 Tunnustuksettomien hautausmaa-alue	14
3 HAUTAUSMAAT JA KULTTUURIYMPÄRISTÖN VAALIMINEN.....	14
3.1 Hautausmaan ylläpitäminen	16
4 HAUTAUSMAAN KUNNOSSAPIDON VASTUUT.....	16
4.1 Hauta-alueen hoitaminen	16
4.2 Seurakunnan hautaus-toimen hoitovastuut	16
4.3 Omaisten hoitovastuu.....	17
4.4 Muistomerkin hoitaminen	18
4.4.1 Vaaraa aiheuttava muistomerkki ja toimenpiteet asian korjaamiseksi ...	18
4.5 Hautaukseen liittyvät toimintatavat.....	19
5 SOPIMUSHAUTOJEN HOITAMINEN.....	20
5.1 Hoitamattomat haudat	20
5.1.1 Kunnostuskehotus haudalle.....	21
5.2 Seurakunnalle palautuvat haudat ja niiden muistomerkit	21

6 KUNNOSSAPITOLUOKITUS JA LAATUVAATIMUKSET	22
6.1 Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS pähkinäkuoressa.....	22
6.2 Hautausmaan luokitus RAMS:n mukaan.....	25
6.2.1 Meltosjärven hautausmaan kunnossapitoluokitus.....	26
6.3 Viheralueiden puhtaanapitoluokituksen soveltaminen hautausmailla.....	27
6.4 Hautausmaiden kunnossapidon laatuvaatimukset	28
6.5 Hautausmaiden kunnossapidon laadunarviointi	28
6.6 Hautausmaiden kunnossapidon ympäristövaikutukset.....	29
7 HAUTAUSMAAN KUNNOSSAPITO	30
7.1 Hautausmaan kunnossapidon tavoite	30
7.2 Hautausmaan kunnossapidon laatu poikkeamat.....	30
7.3 Hautausmaan yleinen kunnossapito.....	31
8 KUNNOSSAPIDON KEHITTÄMINEN	32
8.1.1 Resurssit, henkilöstö.....	32
8.1.2 Resurssit, koneet, laitteet ja käsityökalut	32
8.1.3 Resurssit, toimitilat.....	33
8.1.4 Resurssit, huoltoalueet	33
9 HAUTAUSMAAN KUNNOSSAPIDON SUUNNITTELU	34
9.1 Arvoviheralueet, (R1) sankarihautausmaa ja muistelupaikka kunnossapitoluokituksen mukaisesti.....	34
9.1.1 Arvoviheralueet (R1) muistelupaikka	34
9.1.2 Puistometsä M2.1	35
9.1.3 Suojelumetsä, M4	36
10 TAVOITTEET VUOSILLE 2025- 2034	36
11 TAVOITTEET VUOSILLE 2025 – 2030.....	37
12 LÄHTEET	37
13 LIITTEET	39

1 YLEISTÄ

1.1 Johdanto

Suomen kirkkolain uudistuksen myötä Suomen kirkkojärjestykseen (657/2023, § 58) tuli vaatimus hautausmaan hoitosuunnitelman laadinnasta. Kirkkojärjestyksen mukaan ”hautausmaalle on laadittava hoitosuunnitelma, jossa määritellään seurakunnalle kuuluva hautausmaan perushoito ja esitetään hautausmaan vuosittaiset hoitotoimenpiteet sekä pidemmällä aikavälillä toteutettavat kunnostustyöt.”

Hoitosuunnitelmassa täsmennetään seurakuntayhtymän ja hautaoikeuden haltijoiden välistä työnjakoa hautojen hoidossa. Hoitosuunnitelmalla lisätään hautausmaan kunnossapidon suunnitelmallisuutta.

Ylitornion hautausmaiden hoitosuunnitelma auttaa selkeyttämään hautausmaaympäristön ja hautapaikkojen hoidon vastuualueita ja ohjeistaa yleisluontoiset vuosittaiset hoitotoimenpiteet hautausmaan eri alueille. Hoitosuunnitelmassa esitetään myös hoidon tavoitteet Ylitornion hautausmaille vuosille 2025–2034.

Hautausmaan hoitosuunnitelman kokoamisessa on käytetty Hautausmaan hoitosuunnitelman laadintaoppaan materiaalia (Seurakuntapuutarhurit ry, Hanna Tajakka, 2022). Hoitosuunnitelman kokoamisessa on käytetty myös Ylitornion seurakunnan hautausmaan käyttösuunnitelmaa 2024.

1.2 Hautausmaan hoitosuunnitelman käsitteet

Tässä hoitosuunnitelmassa käytetään 'Infra 2017 Kunnossapitonimikkeistön' käsitteitä. Nimikkeistön mukaan kunnossapitoon kuuluvat korjaus-, hoito- ja käyttötehtävät. Nämä käsitteet on kuvattu seuraavasti:

- **Kunnossapito** on säännöllistä toimintaa, jolla säilytetään infrastruktuurin toiminta ja ominaisuudet, vaikutetaan infrastruktuurin käytön olosuhteisiin tai hallitaan infrastruktuurin laitteita ja järjestelmiä.
- **Korjaus** on säännöllistä toimintaa, jolla säilytetään infrastruktuurin toiminta ja ominaisuudet.

- **Hoito** on säännöllistä toimintaa, jolla säilytetään infrastruktuurin käytettävyyteen ja koettavuuteen vaikuttavat olosuhteet.

- **Käyttö** on säännöllistä toimintaa, jolla hallitaan infrastruktuurin laitteita ja järjestelmiä.

Rajanveto hoidon ja korjauksen välillä perustuu tehtävän pääasialliseen sisältöön. Hoidolla huolehditaan, että alue on käyttötarkoituksensa edellyttämässä päivittäisessä kunnossa. **Hoitotehtäviin** sisältyvät talvihoito, puhtaanapito, rakenteiden, varusteiden, kalusteiden ja laitteiden hoito, kasvillisuuden hoito sekä muut erityiset hoitotehtävät. Hoitoon sisältyvät myös pienet, hoitotöiden yhteydessä ilman erityiskoneita ja -materiaaleja tehtävät korjaus- sekä huoltotyöt.

Muut korjaus- ja kunnostustyöt kuuluvat korjaukseen.

Korjaustehtäviin sisältyy olevan rakenteen kunnostaminen, uusiminen, siirtäminen tai purkaminen. Sen avulla vioittunut tai puutteellinen rakenne palautetaan käyttökuntoon. Korjaus- ja kunnostustehtävät kohdistuvat olemassa oleviin rakenteisiin, varusteisiin ja järjestelmiin.

Käyttötehtävien avulla valvotaan ja ohjataan järjestelmiä niiden toimivuuden ylläpitämiseksi. Käyttötehtäviin kuuluvat myös korjaus- ja muutostarpeita kartoittavat selvitykset.

Hanketehtävät ovat kunnossapitoa palvelevia työmaa- tai tilaajatehtäviä. Hautausmaiden osalta käsitteiden käyttö voidaan karkeasti jakaa hautojen hoitoon ja hautausmaan kokonaisvaltaiseen kunnossapitoon. Kunnossapidon ulkopuolelle jää hautausmaan peruskorjaus, jolla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, joiden avulla pyritään parantamaan hautausmaan kuntoa tai palauttamaan se alkuperäiseen kuntoon. Tyypillisiä peruskorjauksia ovat muun muassa kastelu-, valaistus-, sähkö- ja muiden teknisten järjestelmien uusiminen ja käytäväverkoston kunnostus.

1.3 Hautaustoimen tehtävä ja tavoitteet

Hautaustoimella tarkoitetaan hautausmaan hallinto-, suunnittelu-, rakentamis- ja kunnossapito- sekä hautauksiin liittyviä tehtäviä.

Hautaustoimen perustehtäviä ovat hautaaminen, hautarekisterin ylläpito, hautausmaiden kunnossapito sekä vahtimestari- ja seurakuntamestarityöt hautausmaalla (mm. haudalle saatot ja uurnanlaskut). Hautaustoimi huolehtii myös riittävästä hautapaikkavarannosta. Hautausmaan kulttuuriperinnön vaaliminen on myös yksi hautaustoimen tärkeistä tehtävistä. Lisäksi tehtäväalueeseen kuuluu sopimushautojen hoito.

Hautausmaiden hyvän kunnon ylläpitämiseksi tarvitaan jatkuvaa ja suunnitelmallista kunnossapitoa. Tavoitteena on luoda puitteet asianmukaiselle ja vainajan muistoa kunnioittavalle hautaan siunaamiselle, hautaamiselle ja muistamiselle. Hautaustoimi palvelee omaisia ja hautausmaalla kävijöitä kaikissa hautaustoimeen liittyvissä asioissa. Hautaustoimi edustaa näkyvää osaa seurakunnan ja seurakuntayhtymän toiminnasta ja tulee siten lähelle ihmistä. Hautaustoimen laadullisia tavoitteita ovat muun muassa:

- laadukas, asiantunteva, luotettava ja yhdenvertainen palvelu kaikille
- toimivan ja turvallisen työympäristön varmistaminen
- vainajan kohtelu hienotunteisesti
- olemassa olevien hautausmaiden, kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden alueiden ja hautojen kunnossapito hautausmaiden hoitosuunnitelman mukaisesti
- sankarihauta-alueiden kunnossapito hautausmaiden hoitosuunnitelman mukaisesti
- hautausmaiden toiminta kestävän kehityksen mukaisesti.

Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan vuotuisesti määritettyjen erillistavoitteiden seurannalla ja arvioinnilla, palautteilla (määrä ja sisältö) sekä itsearvioinnilla.

Hoitosuunnitelmassa otetaan huomioon lisäksi hautausmaan turvallisuuden seuranta ja kehittäminen. Turvallisuutta käsitellään sekä työntekijöiden työturvallisuuden että hautausmaalla kävijöiden turvallisuuden kannalta. Turvallisuuden seuranta ja kehittäminen perustuvat riskienarviointiin.

Hautausmaan hoitosuunnitelma auttaa selkeyttämään hautausmaaympäristön ja hautapaikkojen hoidon vastuualueita ja neuvoo yleisluontoiset vuosittaiset hoitotoimenpiteet hautausmaiden eri osa-alueille. Hoitosuunnitelma auttaa kohdentamaan määrärahoja kustannustehokkaasti.

Hoitosuunnitelmassa selvitetään yleisluontoisesti myös hautausmaan kunnossapitoluokitus, jonka pohjalta pystytään suunnittelemaan hautausmaaympäristön kunnossapitotoimenpiteet järkevästi ja tuloksellisesti.

1.4 Ohjaava lainsäädäntö ja lupakäytännöt

Hautausmaita koskevat monet lait ja asetukset. Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee hautaustoimea koskevan lainsäädännön. Itä- Suomen aluehallintovirasto (AVI) hoitaa hautaus-toimilaissa tarkoitettua lupa-, valvonta- ja kiinteistörekisteritehtävät koko maan alueella.

Kirkkolain mukaan kaikilla evankelisluterilaisen kirkon seurakunnilla ja seurakuntayhtymillä tulee olla oma hautaustoimen ohjesääntönsä. Siinä on tarkemmat toimeenpanoa ja menettelyä koskevat määräykset haudoista, hautakirjanpidosta, haudan hoidolle asetetuista vaatimuksista ja hautamuistomerkkien hyväksymisestä sekä hautausmaalla noudatettavasta järjestyksestä. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän hautaustoimen ohjesäännössä huomioidaan hautausmaiden paikalliset ominaispiirteet ja hautauskäytännössä omaksuttu kulttuuri sekä järjestelyiden tarkoituksenmukaisuus.

Hautausmaan käytössä noudatetaan hautausmaakaavaa ja hautausmaan käyttösuunnitelmaa. Kirkkojärjestyksen (657/2023) 3 luvun 57 §:n mukaan: "Hautausmaalle on laadittava hautausmaakaava ja käyttösuunnitelma. Hautausmaakaava on yleiskartta, jota laadittaessa on otettava huomioon varatun alueen maaston luonne, maisemalliset arvot ja seurakunnan taloudellinen kantokyky. Hautausmaakaavaan sisältyy: 1) hautausmaan rajat; 2) hauta-alueiden ja rakennusten sijainti; 3) liikenteen järjestelyt ja käytävien sijainti; 4) hauta-alueiden jako; 5) hautausmaa-alueen kuivatus- ja vesihuoltosuunnitelma sekä jätehuollon järjestelyt."

"Hautausmaan käyttösuunnitelmassa on otettava huomioon hautausmaan eri aikoina perustettujen osien ominaispiirteet ja kulttuurihistorialliset arvot. Käyttösuunnitelmaan sisältyy: 1) hautausmaakaavan sanallinen selitys; 2) määräykset hautausmaan tai sen osan käytöstä yhteen tai useampaan hautausyvytyteen; 3) määräykset hautaosastojen käyttöönottojärjestyksestä; 4) hautausmaan käytön rajoitukset."

Seurakuntien ja seurakuntayhtymien omat strategiat vaikuttavat myös hautausmaiden kehittämiseen ja kunnossapitoon. Kirkon ympäristödiplomin avulla seurakunta ja seurakuntayhtymä voi parantaa ympäristöasioiden hoidon tasoa ja tehostaa toimintaansa.

Lisäksi hautausmaan rakentamiseen, kunnossapitoon ja kunnostamiseen liittyvät toimenpiteet voivat edellyttää kunnan viranomaisen myöntämää ympäristö-, rakennus-, toimenpide- tai maisematyölupaa tai museoviranomaisen lausuntoa. Hautausmaa-alueilla otetaan huomioon mahdollinen arkeologinen kulttuuriperintö, kun tehdään esimerkiksi tavallista haudan-kaivua laajempia putki- ja kaapelikaivantoja.

Hautausmaiden kunnossapito perustuu seuraaviin lakeihin, asetuksiin, sääntöihin ja ohjeisiin:

- hautaustoimilaki (457/2003)
- kirkkolaki (652/2023), 3 luku 21–37 §:t
- kirkkojärjestys (657/2023), 3 luku 55–61 §:t
- muinaismuistolaki (295/1963)
- terveydensuojeluasetus (1280/1994), 7. luku, 39.–42. §

- järjestyslaki (612/2003)
- jätelaki (646/2011)
- ympäristönsuojelulaki (527/2014)
- maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999)
- vesilaki (587/2011)
- hautustoimen ohjesääntö
- hautausmaakaava ja hautausmaan käyttösuunnitelma
- seurakunnan ja seurakuntayhtymän strategia
- kirkon ympäristödiplomi
- kunnan yleis- ja asemakaavat sekä ympäristö-, rakennus-, toimenpide- ja maisematyöluvat.

1.5 Kirkon ympäristödiplomi

Kirkon omaa ympäristöjärjestelmää, ympäristödiplomia, on käytetty seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä vuodesta 2001 lähtien ympäristövastuun kantamisen välineenä. Ylitornion ympäristödiplomin hakemiseen tarvittava työ on tehty ja Ylitornion seurakunnalle on myönnetty ympäristödiplomi maaliskuussa 2025.

Ympäristöjärjestelmällä sidotaan ympäristöasiat osaksi seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimintaa.

Ympäristöjärjestelmän keskeisin tavoite on ohjata seurakuntalaisia ympäristövastuulliseen ajatteluun ja toimintaan. Ympäristödiplomi haastaa myös seurakunnan ja seurakuntayhtymän työntekijät ymmärtämään ympäristöasiat osana jokaista toimintaa. Ympäristödiplomi asettaa tavoitteita ympäristöhaittojen vähentämiseksi, organisoii tehtäviä sekä niiden seurantaan tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ympäristödiplomi edellyttää kaikilta diplomia hakevilta samojen minimikriteerien täyttämistä. Vähimmäisvaatimukset toteutuvat hautausmaiden osalta, kun hautausmaille tehdään ympäristöselvitys, laaditaan tai päivitetään hoito-ohjeet tai niiden ympäristöosat, koulutetaan työntekijöitä ja ohjataan omaisia ympäristöasioissa ja järjestetään jätehuolto asianmukaisesti. Lisäksi hautausmailla noudatetaan kunnan jätehuoltomääräyksiä ja ympäristönsuojelumääräyksiä.

Ilmastomuutoksen vaikutukset tulevat näkymään myös hautausmaan hoidon haasteina. Ilmaston ennustetaan muuttuvan siten, että kevät ja kesä alkavat aikaisemmin ja ne ovat hie-
man lämpimämpiä. Keväällä ja kesällä tulevat pitkät kuivat jaksot, hallaton kausi pitenee,

mutta hallat ovat ajoittain ankaria. Syksy ja talvi alkavat myöhemmin sekä selvästi lauhempaa. Syksyisin ja talvisin on runsaasti sateita. Lyhyitä kovia pakkasjaksoja tulee satunnaisesti ja lumettomuus yleistyy. Maa voi routaantua syvältä lumen puutteen takia. Talvehtimisongelmat tulevat lisääntymään varsinkin lumettomilla alueilla. Kasvintuhoojat ja -taudit tulevat lisääntymään, ja sen myötä kasvien perusterveys sekä oikeiden kasvien valinta tulee entistä tärkeämmäksi. Paitsi taudit ja tuholaiset myös rikkakasvit tulevat lisääntymään kiihtyvällä tahdilla, kun kasvuolosuhteet muuttuvat leudompina talvien myötä otollisemmiksi.

1.6 Hautausmaan hoitosuunnitelman hyväksyntä ja käyttöönotto

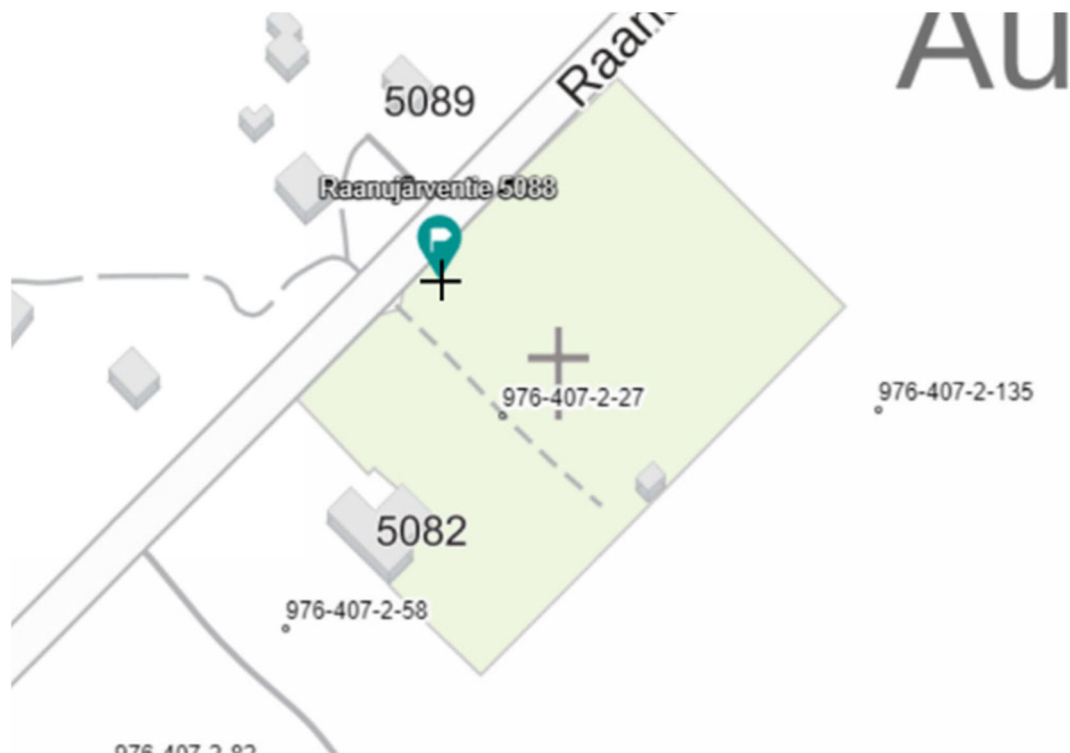
Hoitosuunnitelman hyväksynnästä päättää kirkkovaltuusto, ellei asiaa ole delegoitu eteenpäin. Hyväksyntä voidaan delegoida kirkkoneuvostolle, jos asia on mainittu hallintosäännössä.

2 MELTOSJÄRVEN HAUTAUSMAIDEN ESITTELY

Ylitornion seurakuntaan kuuluva Meltosjärven hautausmaa nro 976-409-16-0 sijaitsee Meltosjärven kappelin kupeessa männikkökankaalla, keskellä Meltosjärven kylää ja lähellä Raanujärveä. Hautausmaan osoite on Raanujärventie 5088, 95675 Meltosjärvi. (liite 1, opaskartta).

Meltosjärven hautausmaalla on erilaisia hautausmaa-alueita:

- Arkkuhautausalue
- Uurnalehto, jossa on sekä uurnahauta-alue, että tuhkien sirottelu/hautausalue
- Tunnustuksettomien hauta-alue
- Vainajien muistelupaikka

Kuva 1. Meltosjärven hautausmaa

Samalla tontilla hautausmaa-alueen kanssa sijaitsee Meltosjärven kappeli ja muita toimintaa palvelevia rakennuksia. Meltosjärven kappeli on rakennettu 1960-luvulla, vuonna 1954 käyttöön otetun kylähautausmaan yhteyteen. Meltosjärven kappelin on suunnitellut Arkkitehti Risto Mäkitalo. Rakennuksessa on tilaa 150 hengelle ja se vihittiin käyttöön 21. joulukuuta 1969. Kirkon tiloissa ovat toimineet myös muun muassa kerhot, partio ja pyhäkoulu ja se on ollut kirkkokuoron harjoitustilana.

Meltosjärven hautausmaalla on hautausmaakartan mukaan 1500 arkkuhautapaikkaa ja 170 tuhkahautapaikkaa, joihin jokaiseen voi haudata neljän vainajan tuhkat.

Kuvat 2 ja 3. Näkymä Meltosjärven hautausmaalle. Oikeanpuoleisessa kuvassa näkymä hautausmaan laajennetulle alueelle. Peruskunnostuksen yhteydessä uusittiin mm. valaistus, penkit ja välinekatokset/huoltopisteet.

Hautausmaakaavassa hautausmaa on jaettu lohkoihin 1–30 ja haudat on numeroitu alkaen lohkoittain numerosta 1. Näitä kirjain- ja numeroyhdistelmiä käytetään hautarekisterissä hautatunnuksina.

Hautausmaa on yksikerroksinen ja alun pitäen suunniteltu vain arkkuhautauksiin. Uurnahautauksien yleistyessä, on hautausmaalle vuosien aikana haudattu sukuhautoihin paljon uurniakin. Hautausmaa-alueen perusmaa on pääosin hiekkamaata 150 cm.

Meltosjärven hautausmaalle on tehty peruskunnostus kesällä 2022. Tässä yhteydessä poistettiin mm. turvallisuusnäkökulman mukaisesti puita, pääkäytävät korjattiin, rakennettiin muisteluapaikka ja tuhkahautausalue. Hautausmaata myös laajennettiin peruskunnostuksen yhteydessä. Lisäksi uusittiin sähkö- ja vesijohdot sekä yleisvalaisimet ja kohdevalot. Hautausmaalle asennettiin myös uudet haudanlämmitystolpat ja huoltokatokset. Huoltokatoksissa säilytetään työvälineitä hautojen hoitoa varten. Siellä on myös vesipiste ja jätteiden lajitteluastiat.

2.1 Kasvillisuus

Meltosjärven hautausmaa on metsähautausmaa. Hautausmaan erityispiirteitä ovat sen punertava ja hienojakoinen hiekkamaa. Hautausmaalla kasvaa pääasiassa mäntyä ja aluskasvillisuus muodostuu kangasmetsä kasvillisuudesta, varvuista, sammaleista ja jäkälästä. Hautausmaa on peruskunnostettu 2022, jonka yhteydessä hautausmaalle istutettiin muutamia koristepensaita; muistelupaikalle ja tunnusettomien hauta-alueen reunaan.

Hautojen pinta on pääosin metsämaata tai hiekkaa. Joillakin haudoilla on kasvillisuutta, jonka omaiset ovat istuttaneet. Suurimmalla osalla haudoista on reunakivet. Hauta-alueen pinta on haudanhaltijan päätettävissä. Ylitornion seurakunnan hautausmaiden käyttösuunnitelman voimaantulon, 1.1.2024 jälkeen, hautaa ei saa enää peittää laatoilla tai kiinteillä kivipinnoitteilla, eikä myöskään reunakiviä suositella.

2.2 Muistomerkit ja muistelupaikka

Kirkon etupihalla on kappelirakennukseen olennaisesti liittyvä muistomerkki, Sininen risti (1969, Risto Mäkitalo). Kappelin sisäpihalla, vastarakennetun muistelupaikan keskiössä on muistomerkki "Toive" (2022, Elina Söderström), jonka yhteydessä on myös paikat kynttilöille ja kukille.

Kuvat

4–6.

Vasemmassa kuvassa näkyy Meltosjärven kappelin etupiha ja taaempänä muistomerkki "Sininen Risti". Oikeassa kuvassa näkyy kappelin sisäpihalle rakennettu muistelupaikka, jonka keskiössä on muistomerkki "Toive".

Muistelupaikan sijainti kappelin yhteydessä mahdollistaa paikan monipuolisen käytön kirkon toiminnoissa. Kulku muistelupaikalle on helppoa ja esteetöntä, joko kappelin kautta tai suoraan etupihalta, jonne muistelupaikalta on suora näkö- ja kulkuyhteys. Muistelupaikka toimii yleisenä muistelu- ja hiljentymispaikkana eri tavoin. Muistelupaikka on kaikille yhteinen ja avoin. Muistelupaikalle voidaan tuoda leikkokukkia ja kynttilöitä niille osoitetulle paikalle, allasta/muistomerkkiä reunustavaan pidikkeeseen.

Muistelupaikalle on mahdollista laittaa laatta niistä vainajista, jotka ovat haudattu muistolehtoon tai muistelupaikan hautausmaa-alueelle. Poistettujen hautojen vainajista voidaan myös laittaa muistolaatta. Muistolaatoille on osoitettu paikka kappelin ulkoseinässä, kuvassa oikealla.

Muistelupaikan kasvillisuus muodostuu koristepensaista ja altaaseen istutetuista kesäkukista.

2.3 Tuhkahautusalue

Kuva 7. Tuhkahautausalue; etualalla uurnahautausmaa.

Meltosjärven kappelin läheisyyteen rakennettiin peruskunnostuksen yhteydessä uurnalehto, jossa on lähinnä käytävää uurnahautapaikat ja sen takana metsässä alue tuhkien anonyymia

hautausta varten. Uurnalehto sijaitsee metsässä, jossa kasvillisuus ja uurnahautojen pinnat ovat metsäkasvillisuutta; mäntyjä, varpuja ja sammalta.

2.4 Tunnustuksettomien hautausmaa-alue

Meltosjärven tunnustuksettomien hauta-alue sijaitsee hautausmaan laajennetulla alueella. Kasvillisuus alueella on metsämaata, mäntyjä ja kunttaa. Alueen rajaamiseen on käytetty koristepensaita (Aronia).

Kuva 8–9. Hautausmaan laajennetulla alueella sijaitseva tunnustuksettomien hauta-alue.

3 HAUTAUSMAAT JA KULTTUURIYMPÄRISTÖN VAALIMINEN

Kirkollisten rakennusten suojelusta on säännöksiä sekä evankelisluterilaista kirkkoa koskevassa kirkkolaissa (652/2023) että laissa ortodoksisesta kirkosta (985/2006). Suojelulainsäädännön tarkoitus on varmistaa, että kirkollisia rakennuksia hoidetaan ja korjataan asianmukaisella tavalla. Kirkkolain mukaan kaikki ennen vuotta 1917 rakennetut evankelisluterilaiset kirkolliset rakennukset kiinteine sisustuksineen ja taideteoksineen ovat suojeltuja. Kirkkolain suojelusäännöksiä sovelletaan myös kirkkopihaan, sen ja hautausmaan aitaan ja porttiin sekä sankarihautausmaahan. Myös vuotta 1917 nuorempi kirkollinen rakennus voidaan suojella. Suojelusta kirkkolailla päättää Kirkkohallitus. Kirkkorakennuksille, kirkkopihoille ja hautaus-

maille on usein annettu suojelumerkintöjä ja -määräyksiä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa. Suuri osa kirkkojen ympäristöistä on valtakunnallisesti arvokkaita eli valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY). Ne on julkaistu osoitteessa www.rky.fi.

Kirkoissa ja niiden ympäristöissä voi olla muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kohteita. Muinaismuistolaki rauhoittaa esihistoriallisten kohteiden lisäksi historiallisen ajan hautausten ja kirkollisen toiminnan jäännöksiä. Rauhoituksen piiriin luetaan myös kirkkomaahan liittyvien rakennusten ja rakenteiden kuten vanhojen kiviaitojen, porttihuoneiden, tapulien, luuhuoneiden ja hautakappeliin jäännöksiä. Muinaismuistokohteet otetaan huomioon muun muassa kaivutöiden (sähköjohdot yms.) yhteydessä. Museovirastoon otetaan yhteyttä aina kun kaivuja rakennustöitä tehdään muinaismuistojen välittömässä läheisyydessä.

Vanhat hautausmaat ovat yleensä kirkon piha-alueella, nuoremmat hautausmaat on sijoitettu siitä erilleen. Jos kirkkopihaa muutetaan olennaisesti, laki velvoittaa seurakuntaa ja seurakuntayhtymää pyytämään Museoviraston lausunnon. Samoin toimitaan, jos kyse on kirkkopihan tai hautausmaan aidan tai portin tai sankarihautausmaan olennaisesta muuttamisesta. Tässä yhteydessä 'olennaisella muuttamisella' voidaan tarkoittaa esimerkiksi alueen ilmeen muuttamista alkuperäisestä sommitelmasta poiketen. Muun muassa reunakivien poisto kirkkopihassa sijaitsevalta historiallisesti arvokkaalta hauta-alueelta voi olla olennainen muutos. Sen sijaan kasvillisuusalueen muutos, kuten puun kaataminen, ei ole olennainen muutos, jos poistettu kasvillisuus uusitaan. Lainsäädäntö on uudistumassa, joten jatkossa asia huomioidaan kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön mukaan.

Seurakunnan hoitamalla hautausmaalla sijaitsevia yksittäisiä hautamuistomerkkejä eivät koske lakien suojelusäännökset. Haudalle sijoitettua muistomerkkiä ei saa poistaa ilman seurakunnan ja seurakuntayhtymän eli hautausmaan ylläpitäjän suostumusta. Haudan hoidosta vastaa hautaoikeuden haltija – seurakunnan ja seurakuntayhtymän tehtävänä on huolehtia hautausmaiden yleisten alueiden, kuten käytävien, puiden, pensaiden ja yhteismuistomerkkien hoidosta. Haltijattomat, hoitamattomat hautamuistomerkit voivat joutua kuulusmenettelyn kautta poistettaviksi, ellei seurakunta ja toisin päätä.

Monen kirkkoympäristön ja hautausmaan puusto on ikääntynyttä ja uusiminen edellyttää pitkäjänteistä suunnittelua ja puuston varovaista uudistamista. Yleensä asemakaava-alueella ja toisinaan yleiskaava-alueella puiden kaatamiseen tarvitaan maankäyttö- ja rakennuslain mukainen, kunnan myöntämä maisematyö lupa.

Joskus hautausmaa voi jäädä hoidon ulkopuolelle. Muinaiset hautapaikat, jotka eivät ole seurakunnan ja seurakuntayhtymän hoidossa olevalla hautausmaalla, ovat muinaismuistolain tarkoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Lisäksi sellaisia ovat pakanuuden aikaiset haudat ja kalmistot, myös sellaiset, joista maan pinnalla ei ole merkkejä.

3.1 Hautausmaan ylläpitäminen

Hautausmaan ylläpito ja kunnostus on samalla kulttuuriperinnön vaalimista.

Merkittävien vainajien hautamuistomerkit säilytetään pääsääntöisesti alkuperäisillä paikoillaan.

4 HAUTAUSMAAN KUNNOSSAPIDON VASTUUT

4.1 Hauta-alueen hoitaminen

Hoitamalla läheisien hauta-alueita tuot arvostuksen ja kunnioituksen läheisiäsi kohtaan, mutta myös muita hautausmaalla vierailijoita kohtaan.

Voit hoitaa hauta-aluetta itse, hankkia ulkopuolista palvelua tai tehdä seurakunnan kanssa haudanhoitosopimuksen.

4.2 Seurakunnan hautaustoimen hoitovastuut

Hautaustoimilain (457/2003) 5. luvun 13. pykälän mukaan hautausmaan ylläpitäjän tulee hoitaa hautausmaata sen arvoa vastaavalla ja vainajien muistoa kunnioittavalla tavalla. Hautausmaiden yleinen kunnossapito on seurakuntien ja seurakuntayhtymien hautaustoimen vastuulla.

Hautaustoimen vastuulla olevia hautausmaiden kunnossapitotöitä ovat:

- hautausmaan kulkuväylien ja pysäköintialueiden kunnossapito

- hautausmaiden yleisten alueiden kasvillisuuden kunnossapito
- hautausmaarakenteiden ja -kalusteiden kunnossapito (mm. portit, aidat, penkit, valaisimet, pyörätelineet, opasteet, hulevesijärjestelmät, kasteluvesijärjestelmä ja kameravalvonta)
- yleinen puhtaanapito ja jätehuolto
- yhteisten muistelupaikkojen kunnossapito hautausmaan käyttösuunnitelman mukaan
- sankarihauta-alueiden ja muiden merkittävien hauta-alueiden kunnossapito (huom. joissakin seurakunnissa sankarihauta-alueen hoito voi olla myös kunnan vastuulla)
- seurakunnalle palautuneiden ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoito kirkkovaltuuston päätöksen mukaan.

Hautausmaalle tuleva vesi avataan kevätkesällä, kun routatilanne mahdollistaa veden aukaisun ja suljetaan sään mukaan syksyllä ennen talven tuloa. Veden avaamisesta ja sulkemisesta tiedotetaan sosiaalisessa mediassa ja verkkosivuilla.

4.3 Omaisten hoitovastuu

Kirkkolain (652/2023) 3 luvun 33 §:n mukaan haudat on pidettävä hautausmaan arvoa vastaavasti hoidettuina ja haudan hoidosta vastaa hautaoikeuden haltija. Omaisen vastuulla on yksittäisen haudan hoito hautamuistomerkkeineen sekä kasveille varattuine istutusalueineen (kukkapesä). Reunakivellisellä haudalla omaisen vastuulla on hoitaa myös reunakivien rajaama alue. Ylitornion hautausmaalla hoitokausi alkaa virallisesti 15.6. ja päättyy 31.8.

Omaiset kustantavat kokonaisuudessaan yksittäisen haudan hoidon sekä hautamuistomerkkiin liittyvät hankinta- ja hoitokustannukset.

Hauta-alue käsittää yhden tai useamman hautasijan tai -paikan.

- Omaisten hoitovelvoitteita ovat:
- Hauta-alue tulee olla hoidettu, niin että se erottuu ympäristöstä hautana.
- Hauta-alueella mahdollisesti oleva kasvi ei saa levitä juuriversoista tai siementämällä haudan ulkopuolelle.
- Hauta-alueelle istutettu kasvi ei saa kasvaa muistokiveä korkeammaksi.
- Kasvi ei saa olla puujuurinen.
- Kuivanneet tai ylimenneet kukat poistetaan kukinnon jälkeen.

- Seurakunta tuo hautausmaalle hoitokauden ajaksi hiekkaa, jota omaiset saavat käyttää hautojen pintojen siistimiseen.
- Hauta-alue tulee pitää hoitokauden aikana roskista ja rikkaruohoista puhtaana.
- Hauta-alueen muistokivi ja reunakivet tulee tarvittaessa oikaista ja huolehtia niiden paikalla pysymisestä. (Seurakunnan suntio opastaa tarvittaessa).
- Huolehtia haudalta tulevat jätteet lajiteltuna niille varattuun paikkaan. (Ylitornion vanhalla hautausmaalla on jätteiden lajittelu mahdollisuus)
- Toivomme, että varrelliset kynttilälyhdyt sijoitetaan muistokiven taakse tai viereen talven ajaksi.
- Haudalle asetettavat pienesineet ovat haudanhaltijan vastuulla, ja ne tulee poistaa talven ajaksi.

4.4 Muistomerkin hoitaminen

Muistomerkki asetetaan seurakunnan merkkamalle paikalle. Hautausmaan yhtenäiseen aluskiveen ei saa porata reikiä ja eikä tapillisia muistokiviä.

Muistomerkkien alle ei saa laittaa korotuspaloja.

Arkkuhaudan muistomerkin enimmäismitat on kerrottu hautausmaan käyttösuunnitelmassa.

Haudan muistomerkki (yleensä hautakivi) asennetaan suoraan ja turvallisesti paikoilleen. Hautamuistomerkin asento tarkistetaan vähintään kerran vuodessa. Hautamuistomerkki oikaistaan ennen kuin se on vaarassa kallistua ja kaatua ja ennen kuin se aiheuttaa haittaa tai tapaturman vaaraa hautausmaalla vieraileville ja hautausmaiden työntekijöille. Esimerkiksi arkun tai uurnan maatumisen myötä hautamuistomerkki voi kallistua. Routiva maa sekä puunjuuret saattavat joko nostaa tai laskea hautamuistomerkkiä. Hautamuistomerkkien hoidossa noudatetaan Museoviraston 'Hautamuistomerkkien hoito' -julkaisun ohjeita.

4.4.1 Vaaraa aiheuttava muistomerkki ja toimenpiteet asian korjaamiseksi

Hautakivi aiheuttaa vaaraa jos:

- hautakivi on huomattavasti vinossa eteen- tai taaksepäin
- hautakivi on painunut toispuolisesti
- hautakiven pohjakivi on painunut maan sisään
- hautakivi voi kaatua myös puutteellisen kiinnityksen vuoksi (kiinnitystappien huono kunto tai ne puuttuvat kokonaan)

Jos hautakiven on havaittu aiheuttavan vaaraa, toimitaan seuraavasti

Seurakunta merkitsee haudan kuulutuslapulla

Hautakivi valokuvataan

Jos haudalle löytyy haudanhaltija, voidaan lähettää hautakiven oikaisukehotus

Hautakiven oikaisuun annetaan aikaa vuosi oikaisukehotuksen antamisesta

Ajan umpeuduttua tai vaaratilanteen muuttuessa äkillisesti akuutiksi on seurakunnalla oikeus kaataa hautakivi (hautakiven kaataminen tms. hoidetaan kiviliikkeen toimesta) yleisen turvallisuuden perusteella. Mahdollisista vaurioista hautakiville tms. vastaa haudan haltija.

Seurakunta on ohjeistanut omaisia ja muita hautausmaalla vierailevia toimimaan ympäristöystävällisesti ja yhteisvastuullisesti.

4.5 Hautaukseen liittyvät toimintatavat

Haudauksen yhteydessä tehtävät työt – kuten kaivutyöt ja kaivumassojen välivarastointi – voivat hetkellisesti heikentää hautausmaan yleisilmettä sekä aiheuttaa turvallisuushaittoja. Tilapäisen haitan aiheuttaminen viereisille haudoille ei ole esteenä haudan avaamiselle.

Arkkuhaudauksen yhteydessä haudalla olevat hautamuistomerkit tai muut rakennelmat poistetaan haudalta hautauksen ajaksi seurakunnan määrittämän aikataulun mukaan. Tehtävistä ja niiden kustannuksista sovitaan hautausjärjestelyistä huolehtivan henkilön kanssa.

Hauta kaivetaan hautakartan määräämään paikkaan ja sen leveys ja pituus määräytyvät arkun suuruuden mukaan siten, että arkku mahtuu riittävän väljästi laskeutumaan vaakasuorassa asennossa haudan pohjalle saakka. Haudan kaivun yhteydessä syntyvät kaivumassat käsitellään seurakunnan määrittämällä tavalla. Erityisesti kiinnitetään huomioita kaivumassojen välivarastointipaikan sijoittamiseen niin, etteivät kaivumassat haittaa hautausmaan muuta käyttöä tai aiheuta turvallisuusriskejä. Tämän lisäksi varmistetaan, ettei kaivumassoja päädy hautausmaa-alueen ulkopuolelle. Haudan kaivamisen aikana näkyviin tulevat aikaisemmin haudatun vainajan jäännökset suojataan kaivamisen aikana ja sen jälkeen peitetään haudan pohjalle. Hautauksen jälkeen hauta täytetään kaivumassoilla, täyttö tiivistetään ja haudan pinta tasoitetaan, muotoillaan ja siistitään alueen edellyttämällä tavalla. Hautamuistomerkki asennetaan hautaustoimen osoittamalla tavalla paikoilleen siten, että muistomerkki ei vaaranna turvallisuutta eikä aiheuta haittaa hautausmaiden huoltotöille.

5 SOPIMUSHAUTOJEN HOITAMINEN

Kirkkolain 3 luvun 33 §:n 2 momentin mukaan seurakunta voi sopia hautaoikeuden haltijan kanssa, että seurakunta hoitaa hautaa määräjän maksua vastaan.

Ylitornion seurakunnan sopimushautoja hoidetaan seurakunnan toimesta.

Valtio, kunta, kulttuuriperintöä vaaliva yhdistys tai yksityishenkilö voivat myös huolehtia haudoista. Haudan hoidosta huolehtiminen ei tuota oikeutta hoidettavaan hautaan. Tällaisessa tilanteessa laaditaan seurakunnan ja haudan hoidosta vastaavan tahon välille sopimus, jossa sovitaan toimintatavat. <https://www.ylitornionseurakunta.fi/info-ja-asiointi/ylitornion-seurakunta-tanaan/seurakunnan-toimintaa-ohjaavat-saannot-ja-ohjeet>

Sopimushautojen sopimuksien sisältöä ja hinnoittelua tarkistetaan tarvittaessa.

Sopimushautojen hoito on omakustanteista ja kirjanpidollisesti näitä seurataan erillisellä kustannusseurannalla. Seurakunta hoitaa sovittujen hautojen hoitamisen ja kunnossapidämisen ja tarjoaa haudanhoitopalvelua, kesähoitoa tai kasteluhoitoa kukille.

Sopimushautojen hoito aloitetaan 10.–15.6. ja päätetään aikaisintaan 31.8. Kukat ovat istutettuna juhannukseen mennessä. Hoitosopimuksen sisältö ja aika on voimassa olevan päätöksen mukaan ja niistä tiedotetaan verkkosivuilla.

5.1 Hoitamattomat haudat

Kirkkoneuvosto voi velvoittaa hautaoikeuden haltijan kunnostamaan haudan, jonka hoito on olennaisesti laiminlyöty, Haudan kunnostus on tehtävä vuoden määräajassa siitä, kun päätös on annettu hautaoikeuden haltijalle tiedoksi. Kirkkoneuvosto voi päättää hautaoikeuden menettämisestä, jollei laiminlyöntiä ole korjattu. Päätöksestä on tiedotettava kirkkolaissa (3 luku 33 § 3 momentti ja 10 luku 26 §) määritetyllä tavalla.

Haudan hoitamattomuuden perusteita ovat esimerkiksi:

- hauta on ollut selkeästi hoitamatta vähintään kaksi vuotta
- haudalla on kaatunut tai vaarallisesti kallellaan oleva hautamuistomerkki

- kasveille varatulla istutusalueella tai reunakivien rajaamalla alueella kasvaa runsaasti ja häiritsevästi rikkakasveja, kuten voikukkia, nokkosia, kortetta, pujoa tai puiden tai pensaiden taimia
- istutettu kasvillisuus on levinnyt sille varatun istutusalueen ulkopuolelle.

Istutusalueella kasvavan monivuotisen perennan tai sammalen perusteella hautaa ei katsota hoitamattomaksi.

Hoitamattomaksi todetut haudat ja niiden hautamuistomerkit käsitellään seurakunnan määrittämän toimintatavan mukaan.

5.1.1 Kunnostuskehotus haudalle

Hautatoimilaki 5 luvun 13 § mukaan, haudat on pidettävä hautausmaan arvoa vastaavasti hoidettuina ja haudan hoidosta vastaa hautaoikeuden haltija. Ylitornion seurakunnan kirkkoneuvosto antaa kunnostuskehotuksen (kuulutuksen) haudoille säännöllisin väliajoin.

Kunnostuskehotus annetaan haudoille, joilla hoitovelvollisuus on laiminlyöty tai viimeisestä hautauksesta on kulunut vähintään 25 vuotta. Kehotus tiedotetaan haudalle laitettavalla kuulutusmerkillä, jossa omaista pyydetään olemaan yhteydessä viraston asiakaspalveluun.

Kunnostuskehotus on kuultu omaisille. Mikäli kuulutetusta hauta-alueesta ei olla pyydetysti yhteydessä tai hauta-alue on suntion tekemän tarkastuksen mukaan hoitamaton, kirkkoneuvosto päättää hautaoikeuden menettämisestä ja hauta-alueen siirtymisestä seurakunnan hallintaan.

Hoitamattomuuden vuoksi kuulutettujen hautojen hoitojen tarkistamista tehdään seurakunnan työntekijöiden toimesta juhannuksesta elokuun puoleen väliin.

Kuulutettu ja kirkkoneuvoston päätöksen mukaan poistettava hauta-alue poistetaan kuulutuksen jälkeisenä kesänä. Seurakunta toivoo omaisien siirtävän muistokiven ja reunakivet pois ja ilmoittavan siitä seurakuntaan.

5.2 Seurakunnalle palautuvat haudat ja niiden muistomerkit

Seurakunnalle palautunut hauta voidaan luovuttaa uudelleen edellyttäen, että haudan koskemattomuusaika on mennyt umpeen eikä hauta ole muusta syystä säilyttämisen arvoinen – kuten kulttuurihauta, merkkihenkilön hauta tai haudalla on merkittävä muistomerkki. Lisätietoja Museoviraston julkaisussa 'Hautausmaiden inventointiopas'.

Seurakunnan poistamat haudat ja niiden muistomerkit ovat seurakunnan omaisuutta, ellei toisin ole erikseen sovittu. Seurakunnalle siirtyneet hautamuistomerkit inventoidaan museoviraston ohjeiden mukaisesti. Seurakunta pitää yllä rekisteriä kulttuurihistoriallisesti arvokkaista hautamuistomerkeistä. Rikkoutumattomat rautaristit säilytetään hautausmaalla niille osoitetussa paikassa.

Graniittisia muistomerkkejä voidaan käyttää uudelleen uuden hautaoikeuden haltijan toimesta.

Käytöstä poistettu muistomerkki voidaan hioa uudelleen ja tekstittää uuteen käyttöön.

Muistomerkit, jotka ovat rikkoutuneet tai muutoin käyttöön sopimattomia, käsitellään seurakunnan toimesta niin, että muistomerkin tekstit eivät ole jälkikäsitteilyn jälkeen tunnistettavissa esim. murskataan seurakunnan toimesta kiviainekseksi.

6 KUNNOSSAPITOLUOKITUS JA LAATUVAATIMUKSET

6.1 Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS pähkinäkuoressa

Hautausmaat luokitellaan Viherympäristöliitto ry:n julkaisun 'Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS' mukaan. Viheralueiden kunnossapitoluokituksen lähtökohtina ovat alueen ominaisuudet, käyttötarkoitus, viheralueen käyttäjät sekä kunnossapidolle asetetut laatu- ja kustannustavoitteet. Kunnossapitoluokka kuvaakin alueen yleisilmettä, käyttöä ja kunnossapidon laatutasoa.

Kunnossapitoluokan valintaan vaikuttavat alueen luonnonominaisuudet, asema kaupunkikuvassa, sen tuottamat toiminta- ja ekosysteemipalvelut, alueen käyttötarkoitus ja rakentamisaste. Lisäksi valintaan vaikuttavat kunnossapidon laatuavoite ja intensiivisyys sekä kustannukset, joihin sitoudutaan kunnossapidossa. Kunnossapitoluokkaa määriteltäessä joudutaan pohtimaan kunkin alueen kohdalla edellä mainittujen tekijöiden keskinäistä painoarvoa ja käytettävissä olevia resursseja.

Viheralueiden kunnossapitoluokituksen mukaan viheralueet jaetaan kolmeen kunnossapidon pääluokkaan:

- **R** Rakennetut viheralueet
- **A** Avoimet viheralueet
- **M** Metsät.

Kukin pääluokka jaetaan 4–5 alaluokkaan viheralueen käytön ja kunnossapidon intensiteetin mukaan. Alaluokat on esitetty oheisessa taulukossa.

Pääluokkia täydentävät lisäksi luokat:

- **S** Suojelualueet
- **x** Maankäytön muutosalueet
- **P** Puhtaanapitoluokitus.

Rakennetut viheralueet ovat kaupunki- ja taajamarakenteen sisällä olevia erilaisia puistoja, puistoaukioita, kiinteistöjen ulkoalueita, hautausmaita, katto- ja kansipuutarhoja, liikenneviheralueita sekä liikuntaan, leikkiin ja muuhun erityiseen toimintaan tarkoitettuja viheralueita. Kunnossapidon tavoitteena on joko pitää alue alkuperäisen suunnitelman mukaisena tai kehittää sitä kohdekohtaisen hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti.

Avoimet viheralueet ovat kaupunki- ja taajamarakenteen sisällä tai reuna-alueilla olevia luonnostaan tai ihmistoiminnasta syntyneitä niittyjä ja peltöjä. Kunnossapidon tavoitteena on edistää niiden lajiston monimuotoisuutta ja säilyttää alueiden avoin ilme sekä varmistaa, että ne kestävät käytöstä aiheutuvan kulumisen.

Metsät ovat kaupunki- ja taajamarakenteen sisällä, reuna-alueilla tai etäämmällä olevia puuston peittämiä alueita, joille tunnusomaista on luonnonvarainen pensas- ja aluskasvillisuus, joka vaihtelee metsätyypin ja kasvupaikan olosuhteiden mukaan. Metsien hoidon tavoitteena on varmistaa puuston, muun metsäkasvillisuuden ja maaperän elinvoimaisuus, kasvukunto, uusiutumiskyky, monimuotoisuus ja kasvinterveys sekä omistajan metsälle asettamat tavoitteet.

Suojelualueet ovat laissa, asetuksessa tai valtioneuvoston, ministeriön, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) tai muun viranomaisen päätöksessä määrättyjä alueita, joilla on suojeltuja luontokohteita. Suojelualueena pidetään myös aluetta, jolla on muinaismuistolain nojalla suojeltuja rakennelmia tai niiden jäännöksiä sekä rauhoitetut kiinteät muinaisjäännökset, jos niitä voidaan pitää aluemaisina kohteina. Suojelualue voi olla myös maanomistajan omalla päätöksellä tai muulla päätöksellä suojeltu alue. Suojelualueiden hoidon tavoitteena on turvata lajiston ja luontotyyppien monimuotoisuutta sekä huolehtia kansallismaiseman, kulttuuriperinnön, virkistys- ja retkeilyalueiden tai muun erityisen ja suojeltavan arvon säilymistä.

Maankäytön muutosalueet ovat yleis- tai asemakaavassa rakentamiseen tai rakentamisen vaikutuspiiriin osoitettuja alueita, joiden hoidon tavoitteena on valmentaa kasvillisuutta tulevaa käyttöä varten, niin että alueen säilytettävä kasvillisuus on elinvoimainen myös rakentamisen aiheuttaman muutoksen jälkeen.

Viheralueiden puhtaanapitoluokituksen avulla määritetään puhtaanapidon intensiivisyys ja siisteystaso, johon pyritään alueen yleisilme huomioiden. Viheralueiden puhtaanapitoluokitus toimii itsenäisenä luokituksena.

Viheralueen omistaja määrittää, mikä viheralueen kunnossapitoluokka on tai sisältääkö se useita eri kunnossapitoluokkiin kuuluvia alueita. Kunnossapitoluokka voi myös muuttua viheralueen kehittymisen ja sen elinkaaren mukaan. Viheralueen valmistumisen jälkeen takuuajana voidaan esimerkiksi noudattaa intensiivisempää kunnossapitoa edellyttävää kunnossapitoluokkaa ja takuuajan jälkeen muuttaa kunnossapitoluokka vähemmän intensiivistä kunnossapitoa vaativaan luokkaan. Myös viheralueilla, joita halutaan kehittää esimerkiksi avoimesta viheralueesta metsäisemmäksi viheralueeksi, voidaan kunnossapitoluokkien muutoksella ohjata alueen kehittymistä.

RAMS-luokitus on esitetty kokonaisuudessaan Viherympäristöliitto ry:n julkaisemassa 'Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020' -julkaisussa.

Viheralueiden kunnossapitoluokituksen (RAMS-luokitus) vastaavuus vanhaan viheralueiden hoitoluokitukseen (ABC-luokitus) on esitetty Viherympäristöliiton verkkosivuilla

(<https://www.vyl.fi/ohjeet/kunnossapitoluokitus/vastaavuus/>).

TAULUKKO 1: Viheralueiden kunnossapitoluokat.

PÄÄLUOKAT	ALALUOKAT
R Rakennetut viheralueet	R1 Rakennettu arvoviheralue R2 Toimintaviheralue R3 Käyttöviheralue R4 Suoja- ja vaihettumisviheralue
A Avoimet viheralueet	A1 Arvoniitty A2 Käyttöniitty A3 Maisemaniitty A4 Avoin alue A5 Maisemapelto
M Metsät	M1 Arvometsä M2 Lähimetsä M3 Ulkoilu- ja virkistysmetsä M4 Suojametsä M5 Talousmetsä
PÄÄLUOKKIA TÄYDENTÄVÄT LUOKAT	ALALUOKAT
S Suojelualueet	Ei alaluokkia
x Maankäytön muutosalueet	Muutosalue, jota kunnossapidetään rakennetun viheralueen mukaisessa ulkoasussa Muutosalue, jota kunnossapidetään avoimen viheralueen mukaisessa ulkoasussa

	k Muutosalue, jota kunnossapidetaan metsän mukaisessa ulkoasussa
P Viheralueiden puhtaanapitoluokitus	P1 Päivittäin (ma-la) P2 Työpäivinä (ma-pe) P3 Viikoittain (3 krt/vk) P4 Viikoittain (2 krt/vk) P5 Viikoittain (1 krt/vk) P6 Kuukausittain P7 Vuosittain (Huom! Talvikauden sekä sunnuntaisin ja juhlapyhinä tehtävästä puhtaanapidosta sovitaan erikseen.)

6.2 Hautausmaan luokitus RAMS:n mukaan

Hautausmaat luokitellaan pääsääntöisesti rakennettuihin arvoviheralueisiin (R1), toimintaviheralueisiin (R2) ja lähimetsiin (M2).

Rakennetut arvoviheralueet (R1) ovat laadukkaista materiaaleista korkeatasoisesti rakennettuja viheralueita. Ne ovat erityisen arvokkaita puutarhakulttuurin, puutarhataiteen, kulttuuriperinnön, arkkitehtuurin tai muiden maanomistajan määrittämien ominaispiirteiden vuoksi. Rakennetuksi arvoviheralueeksi luokittaminen edellyttää erityisen arvon nimeämistä ja sen perustelua. Rakennetun arvoviheralueen hoidon tavoitteena on paikan omaleimainen arkkitehtoninen, historiallinen, puutarhataiteellinen ja kulttuurinen ilme. Hoitotyössä noudatetaan kohdekohtaisia käyttö- ja hoitosuunnitelmia, suojelumääräyksiä sekä tilaajan tai omistajan erikseen laatimia ohjeita. Hoito on intensiivistä ja hoitotoimenpiteitä tehdään alueella päivittäin. Sankarihautausmaat luokitellaan rakennettuihin arvoviheralueisiin.

Toimintaviheralueita (R2) ovat jalankulun ja pyöräilyn reittiyhteyksiin sekä liikuntaan, leikkiin ja erityistoimintoihin varattuja viheralueiden osia. Toimintaviheralueen hoidon tavoitteena on monipuolinen, viihtyisä, turvallinen, käyttäjäystävällinen ja toimiva viheralue. Valtaosa hautausmaista luokitellaan toimintaviheralueisiin.

Lähimetsät (M2) ovat asuinalueiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevia metsiä, joiden käyttö on päivittäistä. Käytöstä johtuva maapohjan kuluminen on tyypillistä, ja pohjakasvillisuus voi muuttua tai puuttua kokonaan ihmistoiminnan vuoksi. Lähimetsän hoidon tavoitteena on monipuolinen, turvallinen, viihtyisä ja käyttäjäystävällinen metsäalue. Lisäksi pyritään pitkään puuston elinkaareen ja maisemalliseen edustavuuteen. Kasvillisuuden, rakenteiden, kalusteiden, varusteiden ja laitteiden turvallisuutta tarkkaillaan säännöllisesti. Kulumista aiheut-

tava käyttö ohjataan kulumista kestäville päällysteille, kuten poluille ja pitkospuille. Metsähautausmaat luokitellaan lähimetsien alaluokkaan eli puistometsiin (M2.1). Puistometsän sijainti taajamassa on keskeinen ja sen käyttö on vilkasta. Puistometsää hoidetaan aktiivisesti. Pohjakaavallisuus on selvästi muuntunut ja maapohja voi olla kulunut. Puistometsäkuviolla voi esiintyä myös istutettuja jalopuita tai ulkomaisia puulajeja.

Hautausmaan sisällä voidaan tarvittaessa tarkentaa erikseen määritettyjen alueiden kunnossapitoa myös muilla kunnossapitoluokilla seuraavasti:

- Suoja- ja vaihtumisviheralue (R4): Hautausmaan osat, jotka toimivat rakennetun ja luonnon ympäristön vaihtumisalueina.
- Arvoniitty (A1): Hautausmaan niittymäiset osat, jotka ovat erityisen tärkeitä ja arvokkaita maiseman, kulttuuriperinnön, luonnon monimuotoisuusarvojen tai muiden erityisten arvojen vuoksi. Arvoniityksi luokiteltu hautausmaan osa voi olla esimerkiksi perinnebiotooppi tai luontaisia kasvupaikkoja jäljittelevä kohde. Arvoniityksi luokittaminen edellyttää hautausmaan osan erityisen arvon nimeämistä ja perustelua.
- Maisemaniitty (A3): Hautausmaan niittymäiset osat, joilla edistetään luonnonkasvillisuuden monimuotoisuuden ja avoimen kulttuurimaiseman säilymistä.
- Arvometsä (M1): Hautausmaan metsäiset osat, jotka ovat erityisen tärkeitä ja arvokkaita metsämaiseman, metsäkulttuuriperinnön, metsäluonnon monimuotoisuusarvon tai muiden erityisten arvojen vuoksi. Arvometsäksi luokittaminen edellyttää hautausmaan osan erityisen arvon nimeämistä ja perustelua.
- Suojametsä (M4): Hautausmaan metsäiset osat, jotka sijaitsevat hautausmaan ja erilaisten häiriötä aiheuttavien toimintojen, kuten asutuksen, liikenneväylien ja teollisuuslaitosten, välissä.
- Suojelualue (S): hautausmaan osat, jotka on suojeltu laissa, asetuksessa tai viranomaisen päätöksellä.

6.2.1 Meltosjärven hautausmaan kunnossapitoluokitus

Meltosjärven hautausmaa on ns. metsähautausmaa ja luokitellaan puistometsäksi M2.1, lukuun ottamatta **Muistelupaikkaa**, joka luokitellaan arvoviheralueeksi, R1.

Hautausmaan aidan ulkopuolella kasvava metsä luokitellaan suojametsäksi, M4.

Kuva 10. Kappelille paikoitusalueelta johtavat portaat rakennettiin peruskunnostuksen yhteydessä helpottamaan kulkemista. Kappelille pääsee myös autolla, seinustalla on inva-paikkoja liikuntaesteisiä varten.

6.3 Viheralueiden puhtaanapitoluokituksen soveltaminen hautausmailla

Viheralueiden puhtaanapitoluokitus täydentää varsinaista kunnossapitoluokitusta (RAMS-luokitusta). Sen avulla viheralueen omistaja määrittää puhtaanapidon laadun tason ja puhtaanapitokertojen määrän. Puhtaanapitoluokitus ei ole siis sidottu tiettyyn pää- tai alakunnossapitoluokkaan, vaan viheralueen omistaja voi määrittää puhtaanapitoluokan haluamallaan tavalla.

Puhtaanapidon suunnittelussa ja valvonnassa huomioidaan muun muassa kohteen roskaantumistaso, käyntimäärien tarve ja valitun kunnossapitoluokan yleiset laatutavoitteet. Viheralueen omistaja ja palvelun tuottaja määrittävät yhdessä roskaantumistaseen kohdekohtaisesti. Viheralueiden puhtaanapitoluokitus on esitetty Viherympäristöliitto ry:n julkaisemassa 'Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020' -julkaisussa.

6.4 Hautausmaiden kunnossapidon laatuvaatimukset

Viheralueiden kunnossapidon yleiset laatuvaatimukset esitetään Viherympäristöliitto ry:n julkaisemassa 'Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021' -julkaisussa. VKT:ssa esitetään hankkeesta toiseen samanlaisina esiintyvät laatuvaatimukset, jotta niitä ei tarvitse joka kerta kirjoittaa auki uudestaan. Osapuolet voivat viittaamalla hankkeen asiakirjoissa VKT:een saattaa voimaan sen vaatimukset.

VKT:ssa rakenteen yleisilme, siisteys ja muut mahdolliset laatuvaatimukset esitetään kunnossapitoluokittain.

6.5 Hautausmaiden kunnossapidon laadunarviointi

Laadunarvioinnilla tarkoitetaan kunnossapidon omavalvonnan, itselle luovutuksen ja laatu-
kierrosten yhteydessä tehtäviä tarkastuksia, mittauksia ja todennustapoja, joilla varmistetaan kunnossapidon laatuvaatimusten toteutuminen.

Laatukierroksilla tarkastetaan kohteen kunnossapidon laatu. Omistaja ja/tai tilaaja määrittää, miten laatukierros toteutetaan. Laatukierrokselle voivat osallistua esimerkiksi omistaja ja/tai tilaaja, organisaation ulkopuolinen laatu-arvioija, kunnossapidon urakoitsija tai toteuttaja, joko yhdessä tai erikseen.

Kunnossapidossa syntyvistä erilaisista suunnitelmista, muistioista, pöytäkirjoista, laskelmista, laadunvalvontamittausten ja laadunvalvontakokeiden tuloksista ja materiaalien tuoteselosteista osaa on syytä säilyttää myös työn valmistumisen jälkeen. Tästä aineistosta koottavaa hankekohtaista laadunarviointiin liittyvää asiakirja-arkistoa tai tiedostokansioita kutsutaan laadunvarmennusasiakirjaksi, jota ylläpidetään ja se luovutetaan kunnossapidon valmistuttua omistajalle ja/tai tilaajalle.

Hautausmaan kunnossapidon laadunarvioinnissa huomioitavia asioita:

- hautausmaan ja sen kasvillisuuden, rakenteiden, kalusteiden ja varusteiden yleisilme ja vastaavuus kunnossapitoluokan vaatimuksiin
- karanteeni- tai laatuuhoojien tai haitallisten vieraslajien esiintyminen
- vastaanotetun materiaalin suunnitelmanmukaisuus ja kelpoisuus
- kasvimateriaalien toimittajan kuuluminen Ruokaviraston ylläpitämään taimiaineistorekisteriin

- kasvimateriaalien terveys, kauppakelpoisuus, merkinnät ja mukana seuraavat asiakirjat (mm. kasvipassi)
 - materiaalien käyttömäärien dokumentointi (mm. kemikaalikirjanpito)
- Lisäksi 'Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021' -julkaisussa on esitetty kullekin hoitotyölle erikseen tarkemmat vaatimukset laadunarviointiin.

6.6 Hautausmaiden kunnossapidon ympäristövaikutukset

Viheralueiden kunnossapidon ympäristövaikutukset esitetään Viherympäristöliitto ry:n julkaisemassa 'Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021' -julkaisussa.

Ympäristövaikutuksissa kiinnitetään huomiota muun muassa kunnossapitotöiden:

- melu-, pöly- ja pakokaasupäästöjen hallintaan (VKT:n kohta 60003.1)
- orgaanisten jätteiden käsittelyyn (VKT:n kohta 60003.2)
- kemikaalien käsittelyyn (VKT:n kohdat 60003.3.1–60003.3.5)
- työmaavesien käsittelyyn (VKT:n kohta 60003.4)
- maaperän tiivistymisen estämiseen (VKT:n kohta 60003.5)
- vedenkulutuksen vähentämiseen (VKT:n kohta 60003.6).

Lisäksi eri hoitotöille on esitetty vaatimuksia, joilla pyritään edistämään positiivisia ympäristövaikutuksia.

Kun pohditaan hautausmaan kunnossapidon ympäristövaikutuksia, kannattaa asiaa lähestyä myös kunnossapitoluokan valinnan näkökulmasta. Mitä tehokkaampaa hoitoa vaativia kunnossapitoluokkia käytetään sitä suuremmat ympäristövaikutukset yleensä myös ovat. Monipuolinen kunnossapitoluokkien käyttö mahdollistaa tehokasta hoitoa edellyttävien kunnossapitoluokkien sijoittamisen esimerkiksi eniten käytetyille tai erityisen arvokkaille hautausmaanosille. Hautausmaiden reuna-alueille voidaan valita kunnossapitoluokkia, jotka eivät edellytä tehokasta hoitoa vaan sallivat muun muassa monimuotoisen luonnonkasvillisuuden kehittymisen.

Hautausmaan kunnossapidon ympäristövaikutuksiin on merkitystä myös hautausmaan kasvivalikoimilla. Nurmikot ja säännöllistä kastelua tai muuta säännöllistä hoitoa edellyttävät kasvillisuusryhmät ovat yleensä ympäristövaikutuksiltaan suurempia kuin esimerkiksi vähempää hoitoa tarvitsevat kunnta-alueet ja niittymäiset kasvillisuusalueet. Kannattaa kuitenkin muis-

taa, että monipuolisella kasvivalikoimalla tuotetaan esteettistä, vaihtelevaa, viihtyisää ja perinteikästä hautausmaan kulttuuriympäristöä. Kasvivalintoja tehdessä huomioidaan muutkin tekijät kuin pelkästään hoidon ympäristövaikutukset.

7 HAUTAUSMAAN KUNNOSSAPITO

7.1 Hautausmaan kunnossapidon tavoite

Hautausmaan kunnossapidon – eli hoidon, korjauksen ja järjestelmien käytön – tavoitteena on varmistaa hautausmaan toimivuus, viihtyisyys, esteettisyys ja turvallisuus sekä yleisilme valitun kunnossapitoluokan tai -luokkien mukaan. Tämän lisäksi kunnossapidon keinoin varmistetaan hautausmaan kulttuuriarvojen säilyminen ja vahvistuminen.

Hautausmaa on ensisijaisesti hautaamista varten ja hautaamisen vuoksi hautausmaan turvallisuus, toimivuus ja viihtyisyys voivat tilapäisesti heikentyä. Talvinen haudankaivu maan sulatuksineen voi näyttää epäesteettiseltä ympäröivää valkeaa lumipeitettä vasten. Hiekka-maalle haudattaessa hauta voi sortua laajalta alueelta ja häiritä tilapäisesti myös naapurihautojen turvallisuutta ja pyhyyttä. Hautaustoimen ohjesäännön mukaan tilapäisen haitan aiheuttaminen viereisille haudoille ei ole esteenä haudan avaamiselle.

7.2 Hautausmaan kunnossapidon laatupoikkeamat

Hautausmaiden kunnossapidon laatupoikkeamien osalta noudatetaan Viherympäristöliitto ry:n julkaisemassa 'Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021' -julkaisussa esitettyjä seuraavia vaatimuksia ja ohjeita.

Vaatimus

Rakennetulla arvoviheralueella (R1), arvoniityllä (A1) ja arvometsässä (M1) kunnossapidon laatupoikkeamia esiintyy vain vähän ja ne korjataan välittömästi.

Toimintaviheralueelle (R2), maisemaniityllä (A3) ja lähimetsässä (M2) kunnossapidon laatu-poikkeamia voi esiintyä lyhytkestoisesti ja ne korjataan mahdollisimman pian.

Suoja- ja vaihettumisviheralueella (R4) ja suojametsässä (M4) kunnossapidon käyttöä tai turvallisuutta vaarantamattomia laatupoikkeamia voi esiintyä. Ne korjataan kunnossapidon tehtävä- tai tuotekorttien mukaan tai omistajan ja/tai tilaajan kanssa erikseen sovitulla tavalla.

Vaaraa aiheuttavat poikkeamat korjataan välittömästi. Turvallisuutta vaarantavat viat on merkitty viipymättä varoittavin opastein ja varoitus- ja sulkulaittein. Raportoimattomia vikoja ja poikkeamia ei ole.

Ohje

Vioista ja poikkeamista raportoidaan kohteen omistajalle tai tilaajalle viipymättä.

Poikkeamaksi tulkitaan myös kasvi-istutuksen 'ylihoitaminen', kuten:

- rakennetuilla viheralueilla (R) kuihtuneiden kukintojen, kasvijätteen ja lahoppuuston liiallinen poisto, jollei suunnitelma-asiakirjoissa ole määritetty niitä poistettavaksi
- avoimilla viheralueilla (A) niittykasvustojen hoitaminen nurmikon hoidon mukaan ja lahoppuuston liiallinen poisto, jollei suunnitelma-asiakirjoissa ole määritetty niitä poistettavaksi
- metsissä (M) lahoppuuston, aluskasvillisuuden ja pienpuuston liiallinen poisto, jollei suunnitelma-asiakirjoissa ole määritetty sitä poistettavaksi.

Vaatimuksissa mainitut aikamääreet 'välittömästi', 'mahdollisimman pian' ja 'viipymättä' tarkennetaan tarvittaessa hankekohtaisesti sopimusasiakirjoissa tai kunnossapidon tehtävä- tai tuotekorteissa.

7.3 Hautausmaan yleinen kunnossapito

Hautausmaan yleinen kunnossapito pitää sisällään seuraavat tehtävät:

- talvihoito
- puhtaanapito
- rakenteiden, varusteiden, kalusteiden ja laitteiden hoito
- kasvillisuuden hoito (mm. nurmikot, kunta-alueet, kausikasvit, ryhmäruusut, sipuli- ja mukulakasvit, perennat, pensaat, köynnökset, puut)
- avoimien alueiden eli niittymäisten alueiden hoito
- metsien hoito
- haitallisten vieraskasvien poisto
- dynaamisten kasvi-istutusten hoito
- kunto- ja turvallisuustarkastukset ja -inventoinnit
- järjestelmien hoito ja käyttö (mm. valaistus-, sulanapito-, hulevesi-, vedenjakelu-, kastelu-, valvonta- ja hälytysjärjestelmät)

8 KUNNOSSAPIDON KEHITTÄMINEN

8.1.1 Resurssit, henkilöstö

Meltosjärven hautausmaan hoidosta vastaa suntio. Ulkopuolisia urakoitsijoita käytetään muun muassa hautausmaiden talvihoitoon; auraukseen ja hiekoitukseen, hankalien puiden poistoon ja hautausmaiden tehtäviin.

Seurakunta kantaa yhteiskuntavastuunsa työllistämällä kesäisin kausityöntekijöitä. Kausityöntekijöiden määrä ja työaika vaihtelee työtarpeiden mukaisesti kesäkaudella.

Seurakunta vastaa myös hautausmaiden kiinteistöistä ja infrasta (mm. rakennukset, sähkö, valaistus, muurit, portit). Henkilöstö- ja talouspalvelut, kirkkoneuvosto ja kirkkovaltuusto vastaavat osaltaan hautausmaiden hallinnollisesta toiminnasta.

Suntio rekrytoi määräaikaiset kausityöntekijät, talouspäällikkö tekee asiasta viranhaltijapäätökset. Talouspäällikkö yhdessä suntion kanssa kilpailuttaa ja hankkii työvälineitä, tarvikkeita ja kasvillisuutta. Suntio vastaa hautausmaan hoitoon liittyvästä asiakaspalvelusta. Talouspäällikkö vastaa asiakaspalvelusta ja hautainhoitosopimusten palveluiden myynnistä, tilastoinnista ja kirjanpidosta sekä niiden hallinnoinnista. Asiakaspalvelija hoitaa asiakaskontaktit. Hautausmaiden hoitoa pyritään kehittämään siten, että hoidon tarve pysyy kohtuullisena, ympäristön monimuotoisuus huomioidaan ja henkilöstöresurssi voidaan suunnitella optimaaliseksi. Hautausmaan henkilökunnan osaamista ylläpidetään perehdytyksellä ja koulutuksella.

8.1.2 Resurssit, koneet, laitteet ja käsityökalut

Meltosjärven hautausmaalla ei ole muita koneita/laitteita kuin yksi moottorisaha, joka huolletaan itse tai huoltoliikkeessä. Tarvittaessa koneita lainataan Ylitornion hautausmaalta. Urakoitsijat käyttävät omia koneita ja laitteita ja huoltavat ne itse.

Hautausmaiden koneista, laitteista ja työvälineistä pidetään luetteloa. Tarvittavien koneiden määrää tarkastellaan tarpeen mukaiseksi.

Konekaluston hankinnoissa suunnitellaan ensisijaisesti työn organisointia siten, että vain välttämättömät koneet hankitaan.

Käytössä olevat koneet ja laitteet:

Moottorisaha 1 kpl

Urakoitsija käyttää omia koneita tai käytetään Ylitornion hautausmaan koneita.

Hautausmaalla on erilaisia käsityökaluja; kottikärryjä, haravoita, rikkaruohoharoja, kuokkia, lapioita, kastelukannuja, pensassaksia, oksasaksia ym. pienvälineitä, jotka ovat tärkeitä kesäkauden hoitotöissä. Välineet huolletaan ja rikkoutuneiden tilalle hankitaan uusia.

8.1.3 Resurssit, toimitilat

Hautausmaatoiminnan edellytyksenä ovat riittävät sosiaali-, huolto- ja varastotilat sekä toimistotilat.

Ylitornion seurakunnan toimistotilat, asiakaspalvelupiste sijaitsee virastossa Ylitorniolla.

Toimistohenkilöstö palvelee seurakunnan talouteen, kiinteistöihin, hautausmaihin ja hautauksiin liittyvissä asioissa.

Meltosjärven kappeli sijaitsee hautausmaan yhteydessä. Hautausmaalla on rakennus vainajien tilapäistä säilytystä varten.

8.1.4 Resurssit, huoltoalueet

Hautausmaalla on varastorakennus, jossa säilytetään hautaustoimessa käytettäviä välineitä ja tarvikkeita. Työntekijöiden sosiaalitilat sijaitsevat kappelin sisällä. Kappelin wc:tä voivat käyttää myös hautausmaalla vierailevat henkilöt.

Huoltoalueella on katos puutarhajätettä varten. Huoltoalueella säilytetään myös välivarastossa seurakunnille palautuneita haudoilta poistettuja hautakiviä aluskivineen.

Hautausmaalla on 2 kpl välinekatoksia/huoltopisteitä, joissa säilytetään työvälineitä hautausmaalla vierailevien tarpeisiin. Välinekatoksen yhteydessä on myös vesipiste ja jäteastiat palavalle- ja biojätteelle, sekä metallille.

Erillisiä vesipisteitä ja istumapenkkejä on sijoitettu tasaisin välimatkoin hautausmaa-alueella.

9 HAUTAUSMAAN KUNNOSSAPIDON SUUNNITTELU

Hautausmaiden kunnossapidon tavoitteena on hautausmaan yleisilmeen siisteys, kasvillisuuden hyvinvointi ja rakenteiden, kalusteiden ja varusteiden turvallisuus ja toimivuus sekä järjestelmien toimivuus kaikkina vuodenaikoina koko hautausmaan elinkaaren ajan.

Hautausmaan hoitosuunnitelmassa tarkastellaan kunnossapitoa sekä lyhyellä, että pitkällä ajanjaksolla. Parhaimmillaan hoitosuunnitelmassa määritetään, miten hautausmaan kunnossapitoa on tarkoitus kehittää seuraavan 10–20 vuoden aikana. Hautausmaan kunnossapidolle kannattaa määrittää selkeät välitavoitteet 3–5 vuoden välein ja mittarit, joilla arvioidaan tavoitteiden toteutumista.

9.1 Arvoviheralueet, (R1) sankarihautausmaa ja muistelupaikka kunnossapitoluokituksen mukaisesti

Puhtaanapitoluokitus P5

Sankarihautausmaalla on peruskorjauksen yhteydessä siirrytty käyttämään kotimaisia perennakasveja ja -koristepensaita ja luovuttu kesäkukkien jokavuotisesta istutuksesta sankarihautausmaalle. Vaikka alue luokitellaan arvoviheralueeksi, R1, niin alueen monivuotiset kasvit eivät vaadi intensiivistä hoitoa.

9.1.1 Arvoviheralueet (R1) muistelupaikka

Keväällä

- Alue siistitään talven jäljiltä; kerätään pois irtoroskat.
- Harjataan kiveys puhtaaksi hiekasta ja roskista.
- Puhdistetaan muistomerkki talven jäljiltä.
- Maalipinnat tarkistetaan, puhdistetaan ja huoltomaalataan tarvittaessa.
- Koristepensaiden hoitoleikkaus tehdään tarvittaessa.
- Lisätään maanparannusainesta tarvittaessa ja kuohkeutetaan samalla hieman kasvualustaa.
- Muistomerkin istutusaltaaseen lisätään uutta multaa ja istutetaan kesäkat, kun haljariskiä ei enää ole.
- Puhalletaan tai harjataan pois roskat mukulakivipinnoilta

Kesällä

- Kasvukauden aikana istutukset puhdistetaan rikkakasveista ja roskista tarvittaessa, noin 1–2 kertaa kuukaudessa.
- Altaaseen istutettuja kesäkukkia kastellaan ja lannoitetaan tarvittaessa.
- Kerätään pois palaneet kynttilälyhdyt ja kuihtuneet kukat sekä muut roskat tarvittaessa, niin että yleisilme pysyy siistinä.
- Kiveykset harjataan puhtaaksi tarvittaessa, kuitenkin n. kerran kuukaudessa.
- Muistomerkki puhdistetaan liasta ja pölystä tarvittaessa.
- Kalusteet puhdistetaan tarvittaessa, noin 1–2 kertaa kesäkauden aikana.

Syksyllä

- Istutuksista poistetaan rikkakasvit ja irtoroskat, annetaan kasvien talveentua rauhasa.
- Altaan kesäkukat poistetaan ja tilalle istutetaan syyskanervia tms.
- Kalusteet, jotka kerätään talveksi pois, puhdistetaan ja viedään talvisäilöön.
- Kiveykset harjataan/puhalletaan puhtaaksi pudonneista lehdistä ja roskista ennen talvea.

Talvella

- Kerätään pois palaneet kynttilät ja muut roskat tarvittaessa, mutta kuitenkin vähintään kaksi kertaa kuukaudessa ja aina juhlapyhien aikaan.
- Yleisilme pidetään siistinä.
- Lumet puhdistetaan käsin tarvittaessa, pääasiassa juhlapyhinä. Hiekoitetaan käsin tarvittaessa.

9.1.2 Puistometsä M2.1

Puhtaanapitoluokitus P7

Hautausmaan hoitosopimushaudat hoidetaan sovitun mukaisesti (katso kohta: ”Sopimus-hautojen hoito”).

- Huoltokatokset pidetään siistissä kunnossa, jäteastiat tyhjennetään tarvittaessa.
- Ulkokalusteet pestään tarvittaessa, vähintään 1–2 kertaa kesäkauden aikana.
- Puistometsän hoito on muuten vähäistä, yleisilme pidetään siistinä, metsäpuiden kuntoa tarkkaillaan ja hoitotoimenpiteitä tehdään tarvittaessa.
- Käytävät ja portaat harjataan keväällä puhtaaksi roskista ja hiekoitushiekasta.
- Tehdään koristepensaiden hoitoleikkaus tarvittaessa.
- Lisätään maanparannusainetta tarvittaessa.
- Kuorikatteen lisäys tarvittaessa koristepensaiden juurelle (n. kerran kesässä).
- Kesällä käytävät harjataan tarvittaessa. Polut ja käytävät pidetään puhtaina roskista.
- Syksyllä kasteluvesi suljetaan ja viedään kastelukannut ja työvälineet talvisäilöön.
- Talvella pääkäytävät ja paikoitusalueet aurataan koneellisesti sekä hiekoitetaan tarvittaessa.

- Yleisilme pidetään siistinä.

9.1.3 Suojelumetsä, M4

Puhtaanapitoluokitus P7

Meltosjärven hautausmaan aidan ulkopuolella kasvava metsä luokitellaan suojelumetsäksi, koska se muodostaa suojavyöhykkeen hautausmaan ympärille, suojaten hautausmaa-aluetta melulta, pölyltä ym. Metsä luo myös näkösuojan ja toimii tuuli- ja lumihaittoja lieventävänä vyöhykkeenä. Metsä on pääosin luonnontilassa, se lisää viihtyisyyttä ja luonnon monimuotoisuutta alueella.

Suojelumetsän metsänhoidossa tulee ottaa huomioon metsän suojavaikutuksen säilyminen ja sen luontoarvot. Siellä voidaan jättää esim. lahopuita maahan. Suojelumetsän hoidon tarve on vähäistä, hoitotoimenpiteitä tehdään tarvittaessa. Näkyvät roskat kerätään.

10 TAVOITTEET VUOSILLE 2025- 2034

- Kivituhkapinnoitteisten käytävien kunnostusohjelma.
- Puuston hoito- ja uudistussuunnitelma.
- Ilmastomuutoksen aiheuttamien haasteiden seuraaminen ja toimenpiteiden suunnittelu.
- Ympäristönäkökohtien huomioiminen uusien koneiden hankinnoissa.
- Opasteiden lisääminen ja päivittäminen hautausmaalla.
- Hauta- ja reunakivien uusiokäytön tavoitteet.
- Vanhojen huonokuntoisten puiden kaato, kantojen jyräily.
- Hautausmaaston sisäisen viestinnän kehittäminen.
- Käyttöturvallisuuden ja työergonomian kehittäminen.
- Hautausmaan helppohoitoisuuden lisääminen.
- Hoitosuunnitelman toteuttaminen käytännössä.
- Hoitosuunnitelman päivittäminen.
- Istutusten kehityksen seuranta ja ohjaus.
- Kirkon ympäristödiplomin päivittäminen.

- Luonnon monimuotoisuuden lisääminen.
- Hautausmaan luontoarvojen inventointi, kasvi- ja eläinlajit.

11 TAVOITTEET VUOSILLE 2025 – 2030

- Hautausmaan hoitosuunnitelman hyväksyminen.
- Hautausmaan hoidon tehostaminen ympäristöarvot huomioon ottaen.
- Kirkon ympäristödiplomin auditointi vuonna 2030.
- Luonnon monimuotoisuuden lisääminen.
- Istutusten kehityksen seuranta ja ohjaus.
- Kivituhkapinnoitteisten käytävien kunnostusohjelma.

12 LÄHTEET

Lait, asetukset ja määräykset

Hautaus-toimilaki 457/2003. Finlex.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030457>

Järjestyslaki 612/2003. Finlex.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030612>

Jätelaki 646/2011. Finlex.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110646>

Kirkkojärjestys 657/2023. Finlex.

<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230657>

Kirkkolaki 652/2023. Finlex.

<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230652>

Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999. Finlex

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>

Muinaismuistolaki 295/1963. Finlex.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1963/19630295>

Terveysturvallisuusasetus 1280/1994. Finlex.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19941280>

Valtioneuvoston asetus jätteistä 978/2021. Finlex.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210978>

Vesilaki 587/2011. Finlex.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110587>

Ympäristönsuojelulaki 527/2014. Finlex.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140527>

Muut julkaisut

Tajakka, H. (toim.). 2021. Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021.

Viherympäristöliitto ry, julkaisu nro 70.

Tajakka, H. (toim.). 2020. Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020.

Viherympäristöliitto ry, julkaisu nro 67.

Tajakka, H. (toim.) 2022/ 2.painos 2023. Hautausmaan hoitosuunnitelman laadintaopas. Seurakuntapuutarhurit ry ja Kirkkohallituksen Evl.fi/plus.

Ylitornion seurakunta, Hautausmaiden käyttösuunnitelma 2024

Verkkosivut ja verkkojulkaisut

Kirkon ympäristödiplomin käsikirja. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon verkkosivut.

<https://evl.fi/ymparistodiplomi/ymparistokasikirja>

Knapas, M. T. (toim.). 2003. Hautamuistomerkkien hoito. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 24. <https://www.museovirasto.fi/uploads/Meista/Julkaisut/hautamuistomerkkienhoito.pdf>

Sankarihautausmaiden perinne, hoito ja kunnostus. Museoviraston rakennushistorian osaston ohjeita ja oppaita 2. 2008.

<https://www.museovirasto.fi/uploads/Arkisto-ja-kokoelmapalvelut/Julkaisut/%20sankarihautausmaidenhoito.pdf>

Tuominen, L. (toim.). 2015. Hautausmaiden inventointiopas. Museoviraston oppaita ja ohjeita 10. <https://www.museovirasto.fi/uploads/Meista/Julkaisut/hautausmaiden-inventointiopas.pdf>

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY. Museoviraston verkkosivusto.

www.rky.fi

Vieraslajit.fi -vieraslajiportaali. <http://www.vieraslajit.fi/fi>

Viherriski-tietopankki. <https://www.vyl.fi/tietopankki/viherriski/>

13 LIITTEET

Liite 1, Meltosjärven hautausmaan opaskartta

Liite 2, Talvikunnossapitokartta

Liite 3, Taulukko vuosittain tehtävistä toimenpiteistä

Liite 4, Hautausmaakaava

Liite 5, Kunnossapitoluokat